



11 JANUARI 2016, DE WERELT IN LUNTEREN

Landelijk Congres

Omgaan met gedragsveranderingen in de ouderenzorg*

- * PIJN, DELIER, DEPRESSIE EN APATHIE
- * BEÏNVLOEDEN VAN ONGEWENST GEDRAG
- * CREATIEVE INTERVENTIES
- * TEAMONDERSTEUNING EN INTEGRALE AANPAK

**Kom
samen!**

*Ontvang
10% korting*

INSCHRIJVEN: WWW.STUDIEARENA.NL

Organisatie:

Studie*Arena

In samenwerking met:

 centrum voor
consultatie en
expertise

 **DAZ**
Dijkse Anders Zorgen

 **Trimbos**
instituut

Omgaan met gedragsverandering

Cliënten die dag en nacht roepen, dwalen of apathisch in een stoel zitten. Het komt helaas veel voor in de ouderenzorg, vooral bij mensen met dementie. Als een cliënt dergelijk gedrag vertoont, blijkt dit voor zichzelf en zijn omgeving vaak erg belastend en stressvol te zijn.

Een goede analyse van het gedrag is essentieel om te weten wat de oorzaak van het gedrag is, zodat je vervolgens de juiste interventie toe kunt passen. Soms is de oorzaak van het gedrag bij de cliënt zelf te vinden (lichamelijk of psychisch), maar het gebeurt ook dat de omgeving van de cliënt het ongewenste gedrag oproept. Als je het gedrag als uitgangspunt neemt en niet op zoek gaat naar de achterliggende oorzaak, bestaat het gevaar dat je te snel gebruik maakt van ingrijpende interventies als vrijheidsbeperkende maatregelen of de inzet van psychofarmaca. Het kan anders!

Veel onbegrepen gedrag kan voorkomen worden door eerder te signaleren of een cliënt last heeft van bijvoorbeeld pijn, een delier of depressie. Er bestaan vele alternatieve en creatieve oplossingen om probleemgedrag aan te pakken. Hoe kan je de inrichting zo aanpassen dat bewoners positieve prikkels krijgen en gestimuleerd worden om meer te bewegen? Op welke manier is onwenselijk gedrag af te leren? Hoe kom je tot een integrale aanpak om probleemgedrag aan te pakken? Welke rol kan de mantelzorger hierbij spelen?

Deze en andere vragen komen aan bod tijdens de herhaling van het succesvolle Landelijk Congres 'Omgaan met gedragsveranderingen in de ouderenzorg'.

Tijdens dit congres leer je hoe je het gedrag van jouw cliënten positief kan beïnvloeden.



WERKVORMEN

Je kunt je eigen congresprogramma samenstellen door in twee rondes een keuze te maken uit 20 verschillende sessies. Deze worden in verschillende werkvormen aangeboden:

C CASUÏSTIEKSESSIE

Aan de hand van specifieke casuïstiek uit de eigen sector gaan de deelnemers met elkaar de diepte in.

I INSPIRATIESESSIE

Ga samen met andere deelnemers de onbewandelde paden op. Brainstorm, zoek naar mogelijkheden, uitdagingen en oplossingen.

W WORKSHOP

Na een toelichting over een praktijkvoorbeeld of een methodiek worden de deelnemers uitgedaagd tot actieve deelname.

O OEFENSESSIE

Na een korte inleiding gaan de deelnemers concreet oefenen een bepaalde interventie toe te passen.
Let op: voor de oefensessies geldt een beperkt aantal deelnemers.

PROGRAMMA

09:00 UUR

Ontvangst/registratie en informatiemarkt

09:30 UUR

Opening plenair ochtendprogramma

voorzitter: Jeroen Meeder, directeur StudieArena

Toetsing en handhaving door IGZ

In 2014 heeft de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) 8 kernelementen voor het omgaan met onbegrepen gedrag gedefinieerd. Afgelopen periode heeft de IGZ bij 20 zorgorganisaties verkend in hoeverre de 8 kernelementen in de praktijk worden toegepast. Graag deelt de IGZ de succesverhalen en aandachtspunten. Daarnaast wordt aangegeven hoe men in de toekomst gaat toetsen en handhaven op het omgaan met onbegrepen gedrag.

Carien Geertse, senior inspecteur Inspectie voor de Gezondheidszorg

10:00 UUR

Ik zie, ik zie, wat jij anders ziet

Inspelen op onbegrepen gedrag vraagt eerst een grondige analyse. Welk gedrag zien we eigenlijk? Wat veroorzaakt dit gedrag? Welke betekenis geven we het? Kan het zijn dat de omgeving of ons eigen gedrag ook een rol speelt? Aan de hand van improvisatietheater word je geprikkeld stil te staan bij zien, duiden en reflecteren.

Maritza Allewijn, GZ-psycholoog St. De Rijnhoven i.s.m. acteurs van Ervarea

10:50 UUR

Koffie-/theepauze & Informatiemarkt

11:20 UUR

SESSIERONDE 1 * Keuze uit 10 verschillende sessies

12:45 UUR

Lunchpauze & Informatiemarkt

13:45 UUR

Gedragsverandering en ethische dilemma's

Omgaan met gedragsverandering van cliënten levert soms ethische dilemma's op. Wie is de cliënt nu en moeten wij rekening houden met wie hij/zij vroeger was? Mag je iemand, die bijvoorbeeld zijn hele leven vegetariër was, een gehaktballetje aanbieden als hij/zij daar zelf om vraagt? Wanneer veroorzaakt het gedrag een probleem en wat zijn je eigen normen en waarden hierin? Dorothea houdt de zaal een soms erg confronterende spiegel voor.

Dorothea Touwen, Docent en onderzoeker, Ethiek & Recht van de Gezondheidszorg LUMC

14:40 UUR

Koffie-/theepauze & Informatiemarkt

15:05 UUR

SESSIERONDE 2 * Keuze uit 10 verschillende sessies

16:30 UUR

Netwerkborrel & Informatiemarkt

Vroegboekorting € 45,- p.p. bij aanmelding vóór 1 november

Voor aanmelding of meer informatie: WWW.STUDIEARENA.NL

W SESSIE 1.1

Pijn als oorzaak van probleemgedrag

Mensen met (gevoerde) dementie laten vaak moeilijk hanteerbaar gedrag zien. Er zijn veel factoren die dit kunnen veroorzaken. Van de mogelijke oorzaken krijgt pijn meestal weinig aandacht. Mensen met dementie kunnen niet altijd goed duidelijk maken dat ze pijn hebben. Hoe kun je als zorgverlener pijn herkennen en zo mogelijk verminderen? Tijdens deze workshop krijg je aan de hand van recent onderzoek, filmmateriaal en casuïstiek meer inzicht in het herkennen van en inspelen op pijn.

Anne Lore van Dalen-Kok en Janine van Kooten, artsen in opleiding tot specialist ouderengeneeskunde en promovendi Stichting Florence en VUmc

W SESSIE 1.2

Omgaan met delier

Delier (acute verwardheid) komt bij ouderen met dementie regelmatig voor; zowel thuis als in het verpleeghuis. Voor de cliënt zelf, maar ook voor familieleden en andere betrokkenen, is het een angstige ervaring, zeker als iemand hallucineert. Hoe herken je een delier, zeker als er sprake is van een 'stil delier', en wat kun je als zorgverlener doen om erger (een opname) te voorkomen? En hoe betrek je de mantelzorger hierbij? Bij deze workshop leer je hoe te handelen bij een delier.

Saskia Danen, verpleegkundige, gezondheidswetenschapper en trainer Zorg4Zorg

W SESSIE 1.3

Terugdringen vrijheidsbepalende maatregelen

Soms lijkt een vrijheidsbepalende maatregel de enige oplossing. Deze kunnen echter diep ingrijpen in het leven van cliënten. Er zijn veel alternatieven beschikbaar die de vrijheid van cliënten kunnen vergroten. Tijdens deze praktische workshop leer je hoe je vrijheidsbeperking zorgvuldig afweegt en kunt terugdringen op de afdeling. Je maakt tevens kennis met diverse instrumenten en gaat op zoek naar mogelijke toepassingen binnen de eigen organisatie.

Femke de Wit, senior adviseur Vilans

W SESSIE 1.4

Bewegen en activeren

In de praktijk wordt bij onbegrepen gedrag vaak een snelle oplossing gekozen zoals rustgevend medicatie of fixeren. Vaak met averechts resultaat. Want wat is de oorzaak van het gedrag? Is er sprake van verveling of faalangst? Juist dan is het belangrijk cliënten te activeren en aan te zetten tot bewegen. Maar hoe verleid je mensen tot bewegen? In deze workshop leer je van praktijkvoorbeelden, waarbij mensen met gedragsproblemen worden ondersteund met een actief bewegingsprogramma.

Lenie Vermeer, GZ-psycholoog Lelie Zorggroep en Cindy van de Bogert, psychomotorisch therapeut

W SESSIE 1.5

Aan- en afleren (probleem)gedrag

Gedragsverandering hoort onvermijdelijk bij dementie. Gedrag wordt in belangrijke mate veroorzaakt door de omgeving. Hoe kan je de oorzaken van het ontstaan van gedrag wegnemen en kan je moeilijk hanteerbaar gedrag bijsturen. Het lerend vermogen van mensen met dementie kan hierbij behulpzaam zijn. In deze sessie ga je aan de slag met het toepassen van het lerend vermogen bij 'lastig gedrag' als boosheid, roepen en dwalen.

Ruud Dirkse, auteur, trainer en directeur zorginnovatiebureau DAZ

W SESSIE 1.6

Teamondersteuning en integrale aanpak

Omgaan met probleemgedrag en het voorkomen hiervan vraagt een goede samenwerking en een veilige sfeer binnen een team. Het is daarbij belangrijk de cliënt erg goed te kennen, waarbij nauwkeurig wordt gekeken naar de functie van het gedrag, het ontwikkelen van een begeleidingsstijl op maat en het beïnvloeden van omgevingsfactoren. Aan de hand van diverse praktijkvoorbeelden in deze sessie leer je om met het eigen team probleemgedrag integraal aan te pakken.

Martin de Vor, consulent CCE

W SESSIE 1.7

Invloed van omgevingsfactoren op gedrag

Gedrag van mensen met dementie is sterk afhankelijk van de omgeving. Dit komt door het verlies van het denkvermogen. Een gunstige (stressvrije) omgeving kan ongewenst gedrag voorkomen. Wat is een gunstige omgeving en hoe zorg je hiervoor? Tijdens deze drie-in-één workshop krijg je kennis van de werking van het cognitieve en emotionele brein, leer je naar de bouw en inrichting van binnen- en buitenruimte kijken door de ogen van mensen met dementie en oefen je in het gunstig contact maken en houden.

Marga van Oort, projectleider en docent,

Wilma Lanke, omgevingsvormgever binnen en buitenruimte en

Linda Willems, trainer en acteur Bureau Brein Dementie en Omgeving

W SESSIE 1.8

Mantelzorgparticipatie en persoonsgerichte zorg

In de persoonsgerichte zorg gaat het om het echt leren herkennen van de persoon met dementie, de persoonlijke omstandigheden en mogelijkheden die hij of zij heeft. Hierbij wordt het betrekken van de mantelzorger vaak vergeten, terwijl zij een waardevolle bijdrage kunnen leveren aan het zorgproces, zeker in geval van moeilijk hanteerbaar gedrag. Tijdens deze workshop leer je aan de hand van praktijkvoorbeelden om samen met de mantelzorger invulling te geven aan persoonsgerichte zorg.

Bernadette Willemse, wetenschappelijk medewerker programma

Ouderen Trimbos-instituut en

Aukje Post, manager DCM Nederland

W SESSIE 1.9

Leren van Casussen

Leren van Casussen is een methode om aan de hand van actuele casuïstiek probleemgedrag te analyseren. Met tekst, beeld en geluid wordt een casus van een cliënt besproken. Wat is het probleem, wat is de oorzaak en hoe is het probleemgedrag stapsgewijs aan te pakken. Ook het resultaat komt in beeld: hoe gaat het nu met de cliënt? Vervolgens leer je deze methodiek toe te passen aan de hand van zelf ingebrachte casuïstiek.

Paul Knippers, coördinator CCE

C SESSIE 1.10

Let's talk about sex

Mensen met dementie blijven behoefte houden aan intimiteit en seksualiteit. Ze kunnen dit uiten via woord en gedrag. Hoe (h)erken je dit als zorgverlener? Ga je in op het gedrag of probeer je de onderliggende gevoelens bespreekbaar te maken? Hoe doe je dit dan, want praten over intimiteit en seksualiteit ligt gevoelig. Tijdens deze workshop leer je meer over het (h)erkennen van onderliggende behoeften van de cliënt plus manieren om deze bespreekbaar te maken.

Riët Daniël, psycholoog Archipel Zorggroep



W SESSIE 2.1

Grip op probleemgedrag

Richtlijnen ten aanzien van probleemgedrag worden in de praktijk te weinig gevolgd, waardoor er vaak wordt teruggegrepen op vrijheidsbepalende maatregelen of gedragsbeïnvloedende medicijnen. 'Grip op Probleemgedrag' is een gestructureerd programma, ontwikkeld in samenspraak met mensen uit de praktijk. Grip maakt deze richtlijnen concreet, zodat ze daadwerkelijk kunnen worden toegepast. Aan de hand van praktijkvoorbeelden leer je zelf grip te krijgen op probleemgedrag op de eigen afdeling.

Sandra Zwijsen, onderzoeker EMGO+ Instituut VUmc

W SESSIE 2.2

Depressie en apathie

Veel mensen die lijden aan dementie zijn ook depressief. Dit gaat vaak gepaard met apathie. Hoe herken je een depressie bij mensen met dementie en hoe voorkom je dit? Hoe ga je om met apathie en hoe is depressiviteit het best te behandelen? Deze workshop biedt veel praktijkoefeningen plus de inhoudelijke achtergrond.

Margje Mahler, psycholoog Stichting Kalorama en adviseur Kennis door Verbinding en

Brechje Tijssen, psychomotorisch therapeut en docent HAN

W SESSIE 2.3

Terugdringen psychofarmaca

Psychofarmaca worden op grote schaal ingezet bij mensen met dementie om ongewenst gedrag te onderdrukken. Het gebruik van deze middelen staat ter discussie, omdat de werkzaamheid beperkt is en de bijwerkingen aanzienlijk kunnen zijn. Is vermindering van psychofarmaca mogelijk en zelfs te voorkomen? Als er toch psychofarmaca nodig is, hoe doe je dit dan verantwoord? Tijdens deze workshop leer je het gebruik van psychofarmaca bij ouderen met dementie te voorkomen of beter te begeleiden en wordt er ingegaan op de factoren die bijdragen aan het voorschrijven ervan.

Roland Wetzels, docent Radboudumc en specialist ouderengeneeskunde Pleyade

W SESSIE 2.4

Probleemgedrag bij niet-aangeboren hersenletsel

Bij ouderen die getroffen zijn door een hersenbeschadiging zijn veranderingen in het gedrag en emoties veelal onvermijdelijk. Concentratiestoornissen, geheugenproblemen, verminderde belangstelling, afgevlakte of juist versterkte emoties zie je vaak terugkomen. De cliënt moet zichzelf in feite herontdekken. De naasten staan voor de moeilijke taak hoe om te gaan met deze vaak ingrijpende veranderingen. Deze workshop biedt praktische inzichten voor zorgverleners.

Hans van Dam, docent en consulent niet-aangeboren hersenletsel

W SESSIE 2.5

Stemmingsmanagement

Het welbevinden van de cliënt hangt samen met mogelijke ontsporing van gedrag. Hoe bewaak je het welbevinden? Hoe kun je stress en stemmingswisseling zien aankomen en daar adequaat op reageren? Vroegtijdige herkenning van gedrag dat dreigt te ontsporen biedt de mogelijkheid om preventief te handelen. Hoe doe je dat? Een praktische workshop gericht op verzorgenden.

Frans Hoogeveen, lector Psychogeriatric De Haagse Hogeschool

I SESSIE 2.6

Psycholoog als teamcoach

Hoe zorg je er als (beginnend) psycholoog binnen een instelling voor om in samenwerking met verzorgenden goede zorg te verlenen? Hoe kan je het team optimaal coachen bij het zoeken naar alternatieve oplossingen bij probleemgedrag. Hoe kom je tot een gezamenlijk plan van aanpak en ga je om met weerstand. Aan de hand van casuïstiek wordt er dieper op deze vraagstukken ingegaan. Een inspiratiesessie voor de (beginnend) psychologen, SPV-ers en gespecialiseerd verpleegkundigen.

Maritza Allewijn, GZ-psycholoog St. De Rijnhoven

W WORKSHOP

I INSPIRATIESESSIE



TWITTER: #GEDRAGCONGRES

① SESSIE 2.7

De invloed van uw eigen gedrag

Komt onbegrepen gedrag voort uit agressie of verdediging? Kan het zijn dat ons gedrag en de omgeving zo'n grote invloed heeft op de cliënt dat deze zichzelf moet verdedigen? Hoe komt het eigen gedrag over op de cliënt en wat voor reactie levert dat op? En als de interactie goed gaat, wat kun je dan hiervan leren? De 'Reflectietool' leert het eigen gedrag te spiegelen. Tijdens deze oefensessie ervaar je het belang van gestructureerde reflectie en maak je actief kennis met de Reflectietool als instrument hiervoor.

Barbara Oppelaar, trainer en acteur Ervarea

① SESSIE 2.8

Ondersteunen mantelzorgers thuis

Op het moment dat cliënten thuis in een verder stadium van dementie komen, verandert er veel voor de mantelzorgers. Hoe kunnen zij thuis het gedrag van hun naaste beter begrijpen en hierop inspelen? En hoe kan de professional de mantelzorger hierin ondersteunen? Tijdens deze inspiratiesessie ga je op zoek naar mogelijkheden om samen met de mantelzorger tot goede zorg te komen. Een mantelzorger deelt zijn persoonlijke ervaringen.

Lenie Vermeer, GZ-psycholoog Lelie Zorggroep en Henk Heikens, ervaringsdeskundige

① SESSIE 2.9

Boosheid en agressie verminderen door Shantala

Boze of agressieve cliënten kunnen zeer bedreigend overkomen. Hoe verzorgenden daarop reageren is van invloed op het gedrag van de cliënt. Shantala Speciale Zorg is een aanrakingsmethode die boosheid en agressie op een positieve manier kan beïnvloeden. Tijdens deze actieve sessie leer je hoe een respectvolle aanraking lichamelijke spanningen, die gepaard gaan met boosheid en agressie, kan verminderen.

Marca van de Broek, docent Shantalamassage en bewegingsagoog ORO

① SESSIE 2.10

Afstemmen op probleemgedrag

Voor cliënten met dementie die gedragsproblematiek vertonen is opname in een verpleeghuis niet eenvoudig. Zorggroep Elde heeft een tijdelijke afdeling, waar deze cliënten multidisciplinair intensieve begeleiding en behandeling krijgen, zonder direct medicatie in te zetten. In het contact tussen medewerker en cliënt mag het gedrag van de cliënt er zijn en sluit de medewerker daarop aan. Essentie is dat de medewerker zichzelf als instrument inzet in het contact met de cliënt. Aan de hand van casuïstiek en filmmateriaal krijg je zelf handvatten hoe om te gaan met het soms onbegrepen gedrag van je cliënten.

Barbara Wijnand, hoofd verzorging & verpleging en Gerrie Hubers, GZ-psycholoog Zorggroep Elde



① OEFENSESSIE

① INSPIRATIESESSIE

ALGEMENE INFORMATIE

INFORMATIE

Datum: maandag 11 januari 2016
Locatie: De Werelt in Lunteren
Deelnamekosten: € 340,- p.p.*

Korting:

Vroegboekorting € 45,- p.p. tot 1 november 2015.
Vanaf 1 november 2015 ontvang je **10% korting** op de totale factuur bij gelijktijdige aanmelding met één of meer collega('s)!

* De deelnamekosten zijn inclusief (digitale) reader, lunch, koffie/thee, netwerkbordel en excl. 21% BTW.

VOOR WIE?

Het congresprogramma is interessant voor:

- * Verpleegkundigen, verzorgenden en begeleiders uit de ouderenzorg en thuiszorg
- * Verpleegkundig specialisten
- * Huisartsen en praktijkondersteuners huisartsen
- * Casemanagers, ketenregisseurs en zorgcoördinatoren
- * Medewerkers hospices
- * Ergotherapeuten, fysiotherapeuten en andere paramedici
- * Activiteitenbegeleiders, medewerkers dagbehandeling en muziektherapeuten
- * Maatschappelijk werkers, geestelijk verzorgers en ouderenadviseurs
- * (Beginnend) specialisten ouderengeneeskunde, GZ-psychologen en psychogerontologen
- * (Locatie)managers en afdelingshoofden
- * Medewerkers van kennisinstellingen en brancheorganisaties
- * Docenten en opleidingscoördinatoren

TWITTER

@studiearena - #Gedragcongres

Twitter over en tijdens het congres door gebruik te maken van #Gedragcongres. Deel je persoonlijke mening, tips en ervaringen als het gaat om omgaan met onbegrepen (probleem)gedrag.

LINKEDIN - GROEP

In onze **LinkedIn groep 'Moderne Dementiezorg'** kan je voorafgaand aan de congresdag reeds kennismaken en kennisdelen. Discussieer mee en laat je inspireren door actuele thema's en vernieuwende praktijkvoorbeelden.

INSCHRIJVEN

Aanmelden kan via: www.studiearena.nl.

Na inschrijving ontvang je per e-mail een bevestiging van je aanmelding, inclusief programma, factuur en routebeschrijving.

ANNULERINGSVOORWAARDEN

Deelname kan tot 4 weken voor de congresdag schriftelijk annuleren bij StudieArena. Wij berekenen dan € 45,- (excl. BTW) administratiekosten. Na deze datum ben je het volledige bedrag verschuldigd. Een collega kan je uiteraard zonder bijkomende kosten vervangen.

ACCREDITATIE

Dit congres is geaccrediteerd door de volgende verenigingen:

- * **6 punten - Accreditatiebureau Cluster 1** (o.a. huisartsen, specialisten ouderengeneeskunde)
- * **In behandeling - KNGF**
- * **6 punten - V&VN** (Kwaliteitsregister verpleegkundigen en verzorgenden)
- * **6 punten - Accreditatiebureau Verpleegkundig Specialisten Register**
- * **5,5 punten - ADAP** (o.a. voor ergotherapeuten, oefentherapeuten, logopedisten en diëtisten)
- * **1 punt - Registerplein (voorheen BAMw)**
 - 1 punt vrije ruimte agogen
 - 1 punt vrije ruimte maatschappelijk werk
- * **2 punten - SKGV** (Stichting Kwaliteitsregister Geestelijk Verzorgers)

Volg actueel overzicht en toegekende aantal accreditatiepunten op www.studiearena.nl.

CONTACT

StudieArena
Postbus 3289
3760 DG Soest
Tel. 035 - 539 4005
info@studiearena.nl

INSCHRIJVEN: WWW.STUDIEARENA.NL



TWITTER: #GEDRAGCONGRES

Organisatie:

Studie* Arena

In samenwerking met:

 centrum voor
consultatie en
expertise

 **DAZ**
Dikke Anders Zorgen

 **Trimbos**
instituut